

Svědectví vězně z „d'áblův y dílny“

Národní archiv začal přebírat osobní archiv jednoho z našich nejznámějších penězokazců. Archivní dokumenty vydávají svědectví o neuvěřitelném životním osudu Adolfa Burgra, vězně z padělatelské dílny v koncentračním táboru Sachsenhausen. Dnes žijí již jen dva z celkového počtu 142 mužů, kteří v letech 1942 – 1945 vyráběli na rozkaz nacistů dokonalé padělky, nerozeznatelné od originálů. Vězeň číslo 79 161 podává svědectví o možná největší padělatelské operaci všech dob - za všechny kamarády z Polska, Německa, Maďarska, Československa, Sovětského svazu, Rakouska, Nizozemska, Francie a dalších zemí, kteří již promluvit nemohou...

Adolf Burger, rodák ze slovenské Velké Lomnice, byl v srpnu 1942 zatčen gestapem za účast v ilegálním odboji. V koncentračním táboru Osvětim-Březinka byl v roce 1944 jako vyučený knihtiskař a sazeč vybrán, aby doplnil osazenstvo „d'áblův y dílny“. Převezli jej do koncentračního tábora Sachsenhausen, kde od září 1942 probíhala v přísném utajení „Akce Bernard“. Pod velením velitele zvláštního komanda Hlavního úřadu říšské bezpečnosti (RSHA) sturmbannführera SS Bernarda Krügera zde fungovala špičkově vybavená padělatelská dílna, jež chrtila dokonalé padělky, nerozeznatelné od originálů. Falza měla podlomit ekonomickou sílu nepřátel Třetí říše. Z „d'áblův y dílny“ proudily do světa padělky britských liber (vyrobeny byly falešné bankovky v hodnotě téměř 135 milionů liber šterlingů). Jen díky zdržování přípravných prací ze strany vězňů se nepodařilo koncem války zahájit masovou výrobu falešných amerických dolarů (bylo vyrobeno asi jen 200 kusů). Vězňové riskovali i jinak – špedlíky tajně propichovali britský státní znak na librových bankovkách, aby lidem venku dali signál, že se jim do ruky dostaly padělky. Toto poselství však nebylo rozpoznáno. O to větší překvapení nastalo, když v květnu 1945 odhalil Adolf Burger, který se osvobození dočkal v koncentračním táboru Ebensee, v Národní bance československé v Praze velké množství sachsenhausenských falzifikátů. Kromě bankovek se v padělatelské dílně vyráběly falešné osobní doklady, cenné listiny a v neposlední řadě i britské poštovní známky, které obsahovaly provokativní protizidovské a protibolševické motivy.

Zatímco jiní se v roce 1945 radovali z nabyté svobody nebo si budovali politickou či odbornou kariéru, Adolf Burger horečně sepisoval knihu svědectví z koncentračních táborů. Kniha byla uveřejněna již v srpnu 1945. V té době začal Adolf Burger budovat svůj pozoruhodný a rozsáhlý osobní archiv, který obsahuje písemnou a fotografickou dokumentaci ke koncentračním táborům a k procesům s válečnými zločinci. Jeho archiv se posléze stal podkladovým materiálem k jeho přednáškám. V letech 1985 – 2008 přednášel Adolf Burger velmi intenzivně na všech typech škol v Německu, i pro příslušníky bundeswehru. Přímou oslovil na 90 000 žáků a studentů. Za mimořádný podíl na výchově mládeže mu prezident Johannes Rau udělil vysoké státní vyznamenání Spolkové republiky Německo. V roce 2008 získal cenu Oskara za nejlepší neanglicky mluvené dílo rakousko-německý film *Die Fälscher*, vyrobený podle Burgrovy vzpomínkové knihy. Tato kniha, vydaná v roce 1997 a 2005 v němčině, se dočkala vydání i v dalších jazycích (v angličtině, italštině, hebrejštině, japonštině) a je od roku 2007 k dispozici i v české verzi (pod názvem *Ďáblůva dílna*).

Pan Adolf Burger, který si uchovává ve svém úctyhodném věku (v roce 2009 dovršil 92 let) mimořádnou duševní svěžest, se rozhodl darovat svůj historicky cenný osobní archiv České republice a začal jej postupně předávat k uložení do Národního archivu.

Autoři textové části:

Jiří Křesťan – Lenka Caltová

Kontakt: lenka.caltova@nacr.cz

Známka za jeden a půl penny, portrét krále Jiřího VI., 1937, originál 34 × 29 mm

Padělek známky za penny a půl

Jedenapůlpencová známka s portrétem krále Jiřího VI. Originál má na vrcholku koruny královský kříž, padělek je opatřen židovskou hvězdou.

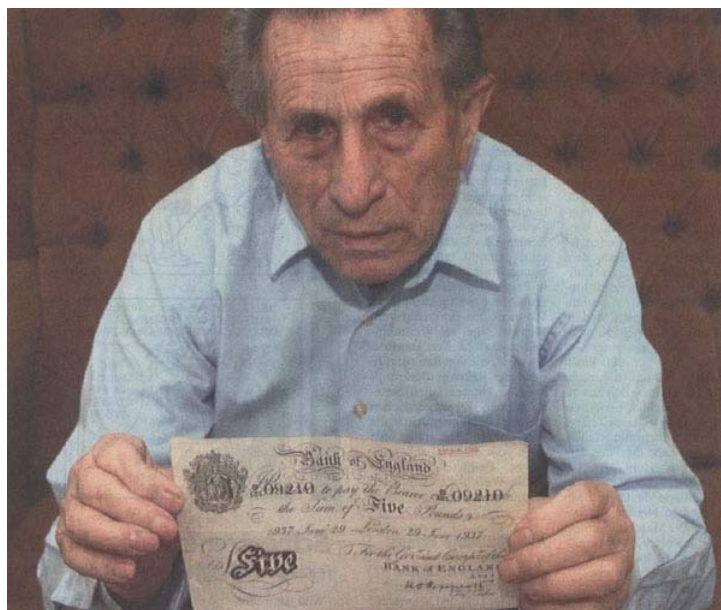

*Britská jubilejní známka
(originál 25 × 40 mm)*

Padělaná britská jubilejní známka

Britská jubilejní známka v hodnotě půl penny má na padělku místo Jiřího V. obraz Stalina a nápis "Tato válka je židovská", vpravo se srpem a kladivem.

A. Burger s padělkem pětilibrové bankovky, které byly padělaný v celkové hodnotě 19 729 330 liber.

Třiaosmdesátiletý A. Burger a potápěč ve speciálním prostorovém obleku, který vylovil bedny s padělanými bankovkami u Toplického jezera v r. 2000. Na ruce A. Burgera vytetované číslo z koncentračního tábora.

A. Burger - ... padělané bankovky ležely pod hladinou 57 let v hloubce 56 metrů, Neue Kronen Zeitung, 4. 7. 2000.

Evidence fondů a sbírek

Název: Adolf Burger

Původce fondu (sbírky): Adolf Burger (nar. 1917), Praha

Časový rozsah: 1945-2008

Metráž: 2,1 bm

Přístupnost fondu: pouze se souhlasem původce

Archivní pomůcky: nebyla dosud zpracována (bude zpracována po předání celého fondu)

Poznámka: evidenčně podchycena zatím jen část osobního fondu, která byla fyzicky předána do Národního archivu